

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๑๙/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ต. ๒๖/๒๕๖๑

วันที่ ๑๑ เดือน มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { ผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ร้อง
กรรมควบคุมมลพิษ ที่ ๑
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ ๒ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยนายพิษณุ หรือพิศณุ ชวนะนันท์ และคณะ (ผู้ร้อง) ขอให้
ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า ผู้ตรวจการแผ่นดิน (ผู้ร้อง) ได้รับ
คำร้องจากนายพิษณุ หรือพิศณุ ชวนะนันท์ นายสังวรณ ลิปตพัลลภ และนายนิพนธ์ โกศัยพลกุล
(ผู้ร้องเรียน) กรณีการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษในการแยกดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียนทั้งสาม
ทั้งในข้อหาข้อเืองและข้อหาอื่นที่อาจถูกดำเนินคดีฐานร่วมกับกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษในการกระทำ
ความผิดฐานทุจริตจากการกระทำเดียวกัน โดยกลุ่มบุคคลเดียวกัน อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักนิติธรรม
และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องเรียนทั้งสามจึงเสนอเรื่องดังกล่าวให้ผู้ร้องเพื่อส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณา ผู้ร้องพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องและกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นพ้องตามคำร้อง
ของผู้ร้องเรียนทั้งสาม กล่าวคือ ผู้ร้องเรียนทั้งสามถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดร่วมกันกับกลุ่มของ
เจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษในโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ (บ่อบำบัด

- ๒ -

น้ำเสียคลองด่าน) แต่กรมควบคุมมลพิษ (ผู้ถูกร้องที่ ๑) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ผู้ถูกร้องที่ ๒) ได้แยกฟ้องผู้ร้องเรียนทั้งสามด้วยการจ้างทนายความฟ้องคดีเอง ในข้อหาฉ้อโกงต่อศาลแขวงดุสิตเป็นคดีต่างหาก (คดีหมายเลขดำที่ ๒๕๔/๒๕๔๗ คดีหมายเลขแดงที่ ๓๕๐๑/๒๕๕๒) และศาลแขวงดุสิตพิพากษาจำคุกผู้ร้องเรียนทั้งสาม ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง คดีอยู่ระหว่างชั้นฎีกา ต่อมาพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษเป็นจำเลย ต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง ซึ่งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลางพิพากษาจำคุกจำเลย คดีอยู่ระหว่างชั้นอุทธรณ์ โดยคดีนี้ผู้ร้องเรียนทั้งสามมิได้ถูกฟ้องเป็นจำเลยด้วย แต่ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลางกลับวินิจฉัยไปถึงผู้ร้องเรียนทั้งสามว่าได้ร่วมกับจำเลยกระทำความผิดฐานทุจริต ซึ่งอาจทำให้ผู้ร้องเรียนทั้งสามต้องถูกดำเนินคดีในความผิดฐานนี้ในภายหลังอีกก็ได้

ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าการที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐด่วนแยกฟ้องผู้ร้องเรียนทั้งสามเป็นคดีฉ้อโกงไปก่อน โดยไม่รอผลการพิจารณาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าผู้ร้องเรียนทั้งสามมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดกับเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษหรือไม่ และมีได้ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่กำหนดให้การกระทำความผิดที่เอกชนกระทำต่อหน่วยงานของรัฐต้องดำเนินคดีผ่านทางพนักงานอัยการ ทำให้ผู้ร้องเรียนทั้งสามจะต้องถูกดำเนินคดีทั้งในข้อหาฉ้อโกงและอาจถูกดำเนินคดีฐานร่วมกับกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษในการกระทำความผิดฐานทุจริตอีกก็ได้ ดังปรากฏจากการที่ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลางวินิจฉัยว่าผู้ร้องเรียนทั้งสามได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่กระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียนทั้งสามจากการกระทำคราวเดียวกันถึงสองครั้ง ซึ่งไม่เป็นไปตามหลัก ne bis in idem หรือ “หลักการไม่ถูกดำเนินคดีหลายครั้ง” อันเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อีกทั้งยังเป็นสิทธิและเสรีภาพโดยทั่วไปของปวงชนชาวไทยที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ บัญญัติรับรองไว้ ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องของผู้ร้องต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่ เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องได้รับคำร้องของผู้ร้องเรียนทั้งสาม กรณีการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษในการแยกดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียนทั้งสาม อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักนิติธรรม และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ต่อมาผู้ร้องพิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครอง จึงอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครอง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๑๓ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ร้องเรียนทั้งสามซึ่งกล่าวอ้างว่า ตนเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากการ ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพและได้ยื่นคำร้องต่อผู้ร้องแล้ว และผู้ร้องได้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัย กรณีจึงต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย และ เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้มีหนังสือเรียกเอกสาร หลักฐาน หรือบุคคล จากสำนักงาน ศาลยุติธรรม ผู้ถูกร้องที่ ๑ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงบประมาณ กระทรวงยุติธรรม และ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และให้รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) จัดทำคำชี้แจงตามประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด

ผู้ถูกร้องทั้งสองและผู้เกี่ยวข้องได้จัดทำคำชี้แจงและส่งพยานเอกสารต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ ๘๐๖๔/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ซึ่งสำนักงานศาลยุติธรรมและผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้นำส่งต่อศาลรัฐธรรมนูญ

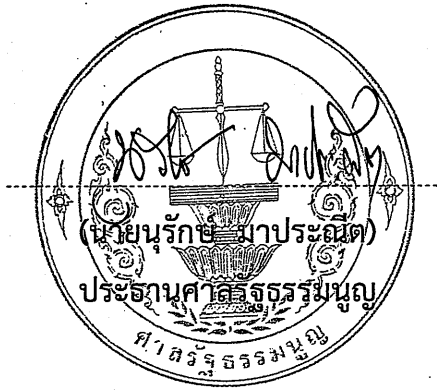
พิจารณาแล้วเห็นว่า เนื่องจากคดีนี้ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องทั้งสองได้แยกดำเนินคดีอาญา ในความผิดฐานฉ้อโกงต่อผู้ร้องเรียนทั้งสามซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดร่วมกับเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ ในโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ โดยคดีอาญาดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา แต่ต่อมาศาลฎีกาได้มี

- ๔ -

คำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว จึงต้องห้ามมิให้ศาลรัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๔) ประกอบมาตรา ๔๖ วรรคสาม กรณีจึงไม่มีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้อีกต่อไป ทั้งการพิจารณาคดีต่อไป ก็ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะแต่อย่างใด ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งจำหน่ายคดี

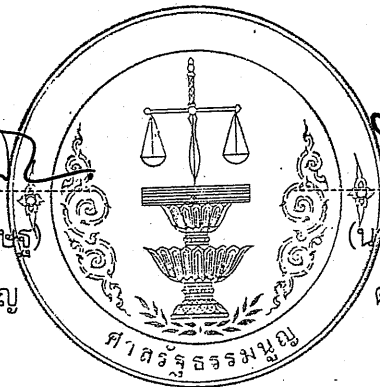
- ๕ -

(คำสั่งที่ ๑๘/๒๕๖๓)

(นายจรัญ ภัคดีธนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายซัส ชลวร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ